

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף ל

(בעמ' הקודם)

למדנו אתמול שרבי ורבי יוסי ברבי יהודה (שנחלקו האם האב מדיר את בנו עד שיביא שתי שערות או עד שיגיע לעונת נדרים) נחלקו באותה מחלוקת של התנאים המובאים בבבלי שזאמרת 'מעשה ברבי חנינא שהדירו אביו בנזירות' וכו'. ונמצא שת"ק ורבי יוסי נחלקו בבבלי במחלוקתם של רבי ורבי יוסי ברבי חנינא, שלדעת ת"ק ר"ג בדק את רבי חנינא לראות האם הביא שתי שערות וזה כדעת רבי, ולדעת רבי יוסי ר"ג בדק אותו לראות האם הוא יודע לשם מי נדר וזה כדעת רבי יוסי ברבי חנינא.

בשלמא לרבי יוסי ברבי יהודה: הסובר שהאב מדיר את בנו בנזיר רק עד שיגיע לעונת נדרים, מובן מה שרבי חנינא אמר לר"ג 'אם אני קטן (= שאיני יודע לשם מי נדרתי) אהיה נזיר מחמת שהדיר אותי אבא, ואם אני גדול (= לא גדול ממש אלא שכבר הגעתי לעונת נדרים) אהיה נזיר מחמת שקיבלתי על עצמי נזירות', לפי שאם הוא הגיע לעונת נדרים הוא כבר יצא מרשות אביו לענין נדרים ואין אביו יכול להדיר אותו בנזיר.

אלא לרבי: הסובר שהאב מדיר את בנו בנזיר עד שיביא שתי שערות, קשה שהרי אף לאחר שהגיע לעונת נדרים הוא עדיין ברשות אביו ואביו יכול להדירו בנזיר, שהרי לרבי האב יכול להדירו עד שיביא שתי שערות שזה יותר מאוחר מעונת נדרים, ומדוע רבי חנינא אמר לר"ג ואם אני גדול (= לא גדול ממש אלא שכבר הגעתי לעונת נדרים) אהיה נזיר מחמת שאקבל עלי נזירות בעצמי, והרי אביו יכול עדיין להדירו וא"כ הוא נזיר מחמת אביו ולא מחמת שקיבל נזירות על עצמו.

תירוץ: אלא דאמר וכו': לדעת רבי מה שרבי חנינא אמר 'אם קטן אני... אם גדול אני...' כוונתו לקטן ממש ולגדול ממש, וכך הוא אמר - אם אני קטן שעדיין לא הבאתי שתי שערות ואני ברשות אבי, אהיה נזיר מחמת אבי, ואם אני גדול שעבר הבאתי שתי שערות ואני ברשות עצמי ואין אבי יכול להדיר אותי, אהיה נזיר מחמת שקיבלתי על עצמי נזירות.

(המשך בדף הבא ↓)

קושיא על רבי: אי אייתי שתי שערות מעיקרא, קאים בנזירות דיליה, ולבסוף קאים בנזירות דאבוה: אם באותה שעה שרבי חנינא אמר לר"ג את התנאי (= 'אם קטן אני... אם גדול אני...') הוא כבר הביא שתי שערות, הרי שהוא נזיר מחמת שקיבל על עצמו נזירות ומובן שהוא מביא קרבנות נזיר עבור נזירות עצמו. ואם באותה שעה הוא לא הביא שתי שערות וכך היה עד שסיים את נזירותו, הרי שהוא נזיר מחמת אביו ומובן שהוא מביא קרבנות נזיר עבור נזירות אביו.

ואי אייתי במציעי מאי? אבל אם הוא לא הביא שתי שערות כשהדירו אביו, ורק לפני שסיים את נזירותו הביא שתי שערות, איך הוא יביא את קרבנות נזירותו? והרי בשעה שהביא שתי שערות כבר נפסקה נזירות אביו ואינו יכול להביא קרבנות.

הניחא וכו': אמנם לשיטת רבי יוסי ברבי חנינא זה לא קשה, לפי שלדעתו האב יכול להדיר את בנו רק עד שיגיע לעונת נדרים, ואם הדירו לפני שהגיע לעונת נדרים ולפני שהבן סיים את נזירותו הגיע לעונת נדרים לא בטלה נזירות אביו ויכול להביא קרבנות בסוף נזירותו.

כעת הגמ' מסיימת את הקושיא:

אלא לרבי: אבל לשיטת רבי הסובר שהאב מדיר את בנו עד שיביא שתי שערות, קשה מדוע רבי חנינא אמר לר"ג שאינו צריך לבדוקו לפי שאם אני קטן אהיה נזיר מחמת אבא ואם אני גדול אהיה נזיר מחמת עצמי, והרי הוא כן צריך לבדוק אותו כדי לדעת האם אין לו עכשיו שתי שערות, כדי שאם יביא שתי שערות באמצע ימי נזירותו לא יוכל להביא קרבנות.

תירוץ: אמרי: באמת לדעת רבי אין לרבי חנינא תקנה עד שיהיה נזיר 30 יום עבור נזירות אביו ועוד שלושים יום עבור נזירות עצמו, ואז יוכל להביא קרבנות בכל מקרה, או מחמת נזירות אביו או מחמת נזירות עצמו.

משנה: הלכה למשה מסיני היא שאדם יכול להביא את קרבנות תגלחת נזירותו ממעות שהפריש אביו על נזירות עצמו.

האיש מגלח על נזירות אביו: אנו מבארים את המשנה כגירסת התוס' (ד"ה 'האיש'): האיש שהיה נזיר יכול להביא קרבנות נזירות ממעות שהפריש אביו לנזירות עצמו, אבל אין האשה יכולה להביא קרבנות נזירות ממעות שהפריש אביה לנזירותו, לפי שההלכה למשה מסיני נאמרה רק לגבי האיש שיכול לגלח על נזירות אביו ולא האשה.

(המשך בדף הבא ↓)

כיצד: מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות סתומים ומת, ואמר הבן 'הריני מגלח על מעות אבא', אמר ר' יוסי שאינו מגלח עליהם אלא המעות יפלו לנדבה. משום שההלכה למשה מסיני לא נאמרה כאשר הבן היה נזיר יחד עם אביו בחייו ושניהם היו חייבים להביא קרבנות נזירות.

ואיזהו שמגלח על נזירות אביו: מי שהיה אביו נזיר, והיו לאביו מעות סתומים שהפריש לקרבנות נזירות, ומת האב, ואח"כ אמר בנו 'הריני נזיר על מנת שאגלח על מעות אבא', על זה נאמרה ההלכה למשה מסיני שהבן מגלח על נזירות אביו.

גמרא: מ"ט: מדוע אין האשה מגלחת על נזירות אביה? **אמר ר' יוחנן** כך היא ההלכה למשה מסיני. (שאלת הגמרא 'מאי טעמא אינה קושיא, אלא היא מדברי ר' יוחנן עצמו שבא לבאר את הטעם).

קושיא: פשיטא: מדוע צריך את ההלכה, והרי זהו דבר פשוט שרק הבן מגלח על נזירות אביו ולא הבת, שהרי רק הבן יורש את אביו ולא הבת.

תירוץ: לא צריכא: מדובר שאין לו בנים אלא רק בת, והיה מקום לחשוב שההלכה נאמרה **שהיורש** מגלח על נזירות אביו, ובמקום שאין בנים אלא רק בת שהדין שהיא יורשת אולי היא תגלח על נזירות אביה, קמ"ל שההלכה נאמרה שבכל מקרה רק הבן מגלח על נזירות אביו ולא הבת.

איבעיא להו: האם חכמים מודים לרבי יוסי במשנה, או שהם חולקים עליו (כי בדרך כלל כשמציין שמו של התנא משמע שזו דעת יחיד)?

ועל הצד שהם חולקים עליו יש להסתפק: האם הם חולקים על ה**רישא** - כלומר כאשר היו הוא ואביו נזירים והפריש אביו את המעות **שלדעת חכמים** גם במקרה כזה הבן יכול לגלח על המעות. או שהם חולקים על ה**סיפא** - כלומר אפילו כשהיה אביו נזיר לבדו כשהפריש את המעות **שלדעת חכמים** הבן לא יכול לגלח עליהם, והיינו משום שהם חולקים על עצם הדבר וסוברים שאין כזו הלכה למשה מסיני?

תא שמע: מהברייתא מוכח שחכמים (הלא הם ר' אליעזר ר' מאיר ור' יהודה) מודים להלכה וחולקים רק על הרישא.

בעי רבה יש לו שני בנים נזירים: אם יש שני בנים נזירים לאב שמת, ושניהם רוצים לגלח על המעות שהשאיר האב, האם בהלכה מסיני נאמר שכל הקודם זוכה, או שיש

בזה כעין דין 'ירושה' השייכת לשניהם בשווה חצי לכל אחד (כשאף אחד מהם אינו בכור, כדלהלן).

בעי רבא בכור ופשוט מאי: (על הצד שהגילוח על מעות האב הוא כירושה) כאשר אחד הבנים הוא בכור, האם ההלכה מסיני היא שיש לכל בן זכות שווה במעות והבכור אינו מקבל פי שניים, או שזה כמו ירושה שמגיע לבכור פי שניים מהאח הפשוט?

ורבא מסביר את הספק (רא"ש): **ואם תמצא לומר:** אפילו אם תנקוט שהזכות לגלח על מעות האב היא כירושה - יש להסתפק האם דוקא בחולין מקבל הבכור פי שניים, שכך נאמר "כִּי אֶת הַבֶּכֶר בֶּן הַשְּׁנוּאָה יְכִיר לָתֵת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכָל אֲשֶׁר יִמָּצָא לוֹ" דהיינו מה שהיה שייך לאב, אבל לא במה ששייך להקדש כמו המעות שהפריש לצורך קרבנות הנזירות שלו. או שמכיון שיש זכות ירושה לבנים במעות אין הבדל בין חולין להקדש?

ספיקות נוספים:

אביו נזיר עולם: מה הדין אם אביו היה 'נזיר עולם' ואילו הוא נזיר רגיל, וכן להיפך - האם ההפרשה שהפריש אביו עבור נזירותו תועיל גם לבן שיש לו סוג נזירות אחר?

ואפילו אם נאמר שבמקרה הזה היא מועילה, עדיין יש להסתפק:

אביו נזיר טמא: מה הדין במקרה שהאב הפריש את המעות לקרבן נזירות של טומאה (שנטמא האב באמצע הנזירות וכשיטהר מביא קרבנות ומגלח עליהם) ואילו הבן רוצה להשתמש בהם לקרבנות הטהרה של הנזירות שלו (בגילוח של סיום הנזירות), וכן להיפך - האם אפשר להשתמש במעות מקרבנות נזירות טהורה לקרבנות נזירות טמאה ולהיפך, או לא?

הדרן עלך מי שאמר